

ohledu ostatně bez významu, že i rozsudek ukládá obžalovanému povinnost odevzdati firmě výtěžek za prodané zboží po případné srážce výtěžku.

Čís. 3957.

Úplatkem ve smyslu zákona č. 178/1924 (§ 3 odst. 3) jest jakýkoliv, třebaš nikoli majetkový prospěch, vše, co podplácené osobě nějak prospívá nebo prospěje, vše, co, poskytujíc podplácené osobě v tom či v onom směru výhodu nebo úlevu, činí její stav v některém směru proti dřívějšímu stavu příznivějším.

I v zápůjkách o sobě lze po případě spatřovati prospěch ve smyslu zákona.

Při vymezení pojmu prospěchu nelze přihlížeti k námaze příjemce úplatku.

Pojem »prospěch nikoliv nepatrný« jest relativní; při rozhodování v tomto směru jest přihlížeti k okolnostem případu.

Předmětem nikoliv jen rozsudku, nýbrž i stíhání, najmě obžaloby a návrhů obžalobu rozšiřujících jest určitý skutek, nikoliv určitá jeho právní kvalifikace.

Jest nejen právem, nýbrž i povinností nalézacího soudu, by — přihlížeje i ke všem změnám, jež doznal skutkový podklad obžaloby výsledky hlavního přelíčení — uvažoval o zažalovaném skutku se všech právních hledisek, přicházejících v úvahu, a podřadil skutek ten — nejša vázán právními názory obžalobce — pod ten zákon, který se při správném výkladu ke skutku vztahuje.

Zmatečným důvodem č. 9 a) § 281 tr. ř. předpokládaná právní mylnost rozhodnutí otázky, je-li skutek dávány obžalovanému za vinu zločinem, přečinem nebo jiným trestným činem příslušejícím k pravomoci soudu (právní mylnost výroku zprošťujícího obžalovaného pro naprostou beztrestnost souzeného skutku — § 259 č. 3 tr. ř.), jest dána i tehdy, je-li výronem nesprávného použití zákona i jen závěr, že souzený skutek nenaplnuje skutkovou podstatu jiného trestného činu, než který v něm shledal obžalobce, pokud se týče, že skutek nespádá ani pod zákon, jehož se obžalobce v řízení prvé stolice nedovolával, ba i tehdy, neuvažoval-li rozsudek o skutku s hlediska zákona, který se snad může k němu vztahovati, třebaže se ho žalobce před rozsudkem nedovolával.

Právní zásada, že obžalobce nemůže zmatečnými stížnostmi proti odsuzujícímu rozsudku uplatňovati ideální souběh trestných činů rozsudkem prvé stolice opomenutý nebo nesprávně popřený, nevylučuje, by obžalobce zmatečnými stížnostmi proti osvobozujícímu rozsudku neuplatňoval trestnost skutku podle zákona, který rozsudek prvé stolice v úvahách — náležejících mu podle § 262 tr. ř. bez ohledu na směr a úplnost právních názorů obžalobcem uplatněných — opomenul aneb o němž neprávnem vyslovil, že se ke skutku nevztahuje.

Důvod zmatečnosti podle § 281 čís. 10 tr. ř. vztahuje se jen k rozsudkům odsuzujícím.

(Rozh. ze dne 7. října 1930, Zm I 556/30.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu trestního v Praze ze dne 30. dubna 1930, pokud jím obžalovaní Lev D. a František K., byvše podle § 259 čís. 3 tr. ř. zproštěni z obžaloby pro zločin podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. zák. v doslovu zákona ze dne 21. března 1929, čís. 31 sb. z. a n., nebyli pro zažalované činy uznáni vinnými ani přečinem podle § 3 odst. 3 zákona o úplatkářství ze dne 3. července 1924, čís. 178 sb. z. a n., pokud se týče podle § 5 tr. zák. a § 3 odst. 3 zákona o úplatkářství, — zrušil napadený rozsudek, pokud jím byli obžalovaní zproštěni z obžaloby v případech, uvedených v rozsudkovém výroku pod I. čís. 1—7, 9—11, 15, 16, 18—23, 25—27 a pod II. čís. 1—8, 10, 11, 13—18, 21, jako zmatečný a věc vrátil soudu prvé stolice, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Zmateční stížnost napadá rozsudek prvé stolice, jímž byli obžalovaní zproštěni z obžaloby pro zločin podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. zák. jen, pokud rozsudek neshledává u obou obžalovaných v případech uvedených v rozsudkovém výroku pod I. č. 1—7, 9—11, 15, 16, 18—23, 25—27, u obžalovaného Lva D-y i v případech uvedených v rozsudkovém výroku pod I, čís. 1—8, 10, 11, 13—18, 21 ani žádný jiný čin trestný, u Lva D-y přečin úplatkářství podle § 3, odst. 3 zákona ze dne 3. července 1924, čís. 178 sb. z. a n., u Františka K-ě přečin spoluviny na úplatkářství podle § 5 tr. zák. a § 3 odst. 3 cit. zákona, a namítá — uplatňujíc důvod zmatečnosti podle § 281, čís. 9, písm. a) tr. ř. —, že výrok o naprosté beztrestnosti označených souzených skutků spočívá na nesprávném výkladu pojmu »prospěch« a tím i ustanovení § 3 odst. (3) zákona čís. 178 sb. z. a n. z roku 1924. Stížnost jest důvodná. Jest předem podotknouti, že nelze přisvědčiti k výtkám, které činí »po stránce formální« stížnosti odvodní spis obžalovaného Lva D-y. Poukazujíc sama k ustanovení § 262 tr. ř. nechce patrně příslušná část vývodů tohoto spisu uplatniti, že by byl rozsudek případným odsouzením obžalovaných pro přečin úplatkářství a pro spoluvinu na něm vykročil z mezí obžaloby pro zločin podvodu, nýbrž upírá jen obžalobci právo, uplatňovati zmateční stížností odchylnou (od obžaloby) kvalifikaci stíhaného skutku a porušení zákona, jehož použití nebylo obžalobcem ani v obžalovacím spise, ani dodatečně při hlavním přelíčení navrženo. Shledává-li odvodní spis v podání zmateční stížnosti tohoto směru obžalobcem osobování si práva, vyhrazeného § 262 tr. ř. nalézacímu soudu, stačí připomenouti, že předmětem nejen rozsudku, nýbrž i stíhání, najmě však i obžaloby a návrhů obžalobu rozšiřujících jest určitý skutek, nikoliv určitá jeho právní kvalifikace, jak z § 267 tr. ř. zřejmo; dále, že podle § 262 tr. ř. jest nejen právem, nýbrž i povinností nalézacího

soudu, by, přihlížeje i ke všem změnám, jež doznal skutkový podklad obžaloby výsledky hlavního přelíčení, uvažoval o zažalovaném skutku se všech právních hledisek, přicházejících v úvahu, a podřadil skutek, nejsa vázán právními názory obžalobce, pod ten zákon, který se při správném jeho výkladu ke skutku vztahuje; dále že nelze obžalobci upřít právo domáhati se nápravy proti neúplnému nebo nesprávnému splnění oné povinnosti soudem, měla-li na úkor obžaloby v zápětí osvobozující rozsudek, a že prostředkem, dosíci této nápravy, jest právě zmateční stížnost opřená o § 281 čís. 9 a) tr. ř., ana tímto zmatečným důvodem předpokládaná právní mylnost rozhodnutí otázky, je-li skutek, z něhož jest obžalovaný viněn, zločinem, přečinem nebo jiným trestným činem příslušejícím k právomoci soudu, přesněji právní mylnost výroku zprošťujícího obžalovaného pro naprostou beztrestnost souzeného skutku (viz. § 259, čís. 3 tr. ř.) jest tu i tehdy, je-li výronem nesprávného použití zákona i jen závěr, že souzený skutek nenaplnuje skutkovou podstatu jiného trestného činu, než který v něm shledal obžalobce, pokud se týče že skutek nespadá ani pod zákon, jehož se obžalobce v řízení prvé stolice nedovolával, ba i tehdy, neuvažoval-li rozsudek o skutku s hlediska zákona, který se snad může k němu vztahovati, třebaže se ho obžalobce před rozsudkem nedovolával. Z toho, co uvedeno o podstatě důvodu zmatečnosti podle § 281 čís. 9a) tr. ř., plyne nutně i nesprávnost další výtky, že stížnost provádí věcně zmateční důvod § 281, čís. 10 tr. ř., kterého se číselně nedovolává, takže prý, an důvod zmatečnosti číselně uplatňovaný není prý vůbec proveden, porušen předpis § 1 čís. 2 novely čís. 3 ř. zák. 1878, podle něhož musí býti některý z důvodů zmatečnosti jasně a určitě označen. Ostatně podotýká sám odvodní spis správně, že se důvod zmatečnosti podle § 281 čís. 10 tr. ř. vztahuje jen k rozsudkům odsuzujícím. Opírá-li odvodní spis názor, že nelze vůbec zmateční stížností uplatniti, že souzený skutek nebyl podřaděn pod trestní zákon, který se k němu vztahuje, poukazem na rozhodnutí čís. 2202 sb. n. s., jest poukaz ten pochybný, ana právní zásada, tímto rozhodnutím vyslovená, odvodním spisem neúplně (s vynecháním slova »též«) citovaná opakuje jen právní zásadu v judikatuře ustálenou, že obžalobce nemůže zmateční stížností proti odsuzujícímu rozsudku uplatňovati ideální (jednočinný) souběh trestných činů rozsudkem prvé stolice opomenutý nebo nesprávně popřený. Tato právní zásada však nevylučuje, by obžalobce zmateční stížností proti osvobozujícímu rozsudku neuplatňoval trestnost skutku podle zákona, který rozsudek prvé stolice v úvahách — náležejících mu podle § 262 tr. ř. bez ohledu na směr a úplnost právních názorů obžalobcem uplatňovaných — opomenul aneb o němž neprávem vyslovil, že se ke skutku nevztahuje.

Jediným důvodem, proč soud prvé stolice neshledal v souzené činnosti obžalovaných přečin úplatkářství podle § 3 odst. (3) zákona čís. 178 sb. z. a n. z roku 1924 (spoluviny na něm), tudíž i jediným důvodem úplného zproštění obžalovaných z obžaloby byl předpoklad soudu, že v činnosti obžalovaných není zákonný znak (přijatého) prospěchu. Rozhodovací důvody uvádějí v tomto směru, že zákon má na mysli jen

jednostranný prospěch pachatele, kdežto obžalovaný D. od ucházečů o místa nežádal, nepřijímal a nedal si slibovati peníze přímo jako odměnu za zaopatření místa, že nežádal a nebral peníze ani nepřimo, nýbrž že uzavíral se všemi smlouvu o zápůjčku. Oplácel prý ochotu osob, vyvolanou nadějí na dosažení místa, vzájemnou ochotou, pokud se týče žádal za svou ochotu vzájemnou ochotu poskytnutím půjčky, avšak nežádal prospěch bez vzájemného plnění, jímž bylo splacení půjčky, jakož i námaha a výdaje spojené s intervencí. Právem označuje stížnost tento výklad pojmu »prospěch« za nesprávný. Netřeba blíže odůvodňovati, že při správnosti názoru, že se předpokládá prospěch jednostranný, a že předpoklad jednostrannosti jest rušen již námahami a výdaji spojenými s uplatňováním vlivu (s působením) na veřejného činitele, nezbylo by pro účinnost ustanovení § 3 odst. (3) cit. zák. vůbec nebo skoro takměř místa, ano se uplatňování vlivu (intervence) u veřejného činitele nutně předpokládá a intervence ta způsobuje jakési námahy a z pravidla způsobuje i jakési náklady, nehledíc ani k tomu, že při vymezení pojmu prospěchu nelze vůbec přihlížeti k námaze příjemce úplatku, protože — jak již vyslovilo rozhodnutí čís. 3415 sb. n. s. — jde v uplatňování vlivu podplacené osoby na veřejného činitele o jednání nemravné, za něž odměna již podle povšechných zásad mravních a právních nepřísluší. To však lze ponechati stranou, tím spíše, an rozsudek neuvádí, jaké výdaje měl obžalovaný D. při intervencích. Soud klade hlavní důraz na to, že zápůjčky musejí býti zúročeny a na výpověď splaceny a že v tomto případě nenastane příbytek do jmění podplaceného. V podstatě řídil se nalézací soud názorem, že prospěchem jest jen úplatek, jímž se jmění podplacené osoby zvětšuje a podplacená osoba se obohacuje. Než tak úzké vymezení pojmu prospěchu přičí se i doslovu zákona, i jeho dějinnému vývoji. Zákon čís. 178 sb. z. a n. 1924 mluví v § 9 o majetkovém prospěchu, který v případech odsouzení podle tohoto zákona propadne ve prospěch státu, v §§ 2, 3 a 4 mluví zákon povšechně o prospěchu; již z toho zřejmo, že úplatkem, jež má zákon na zřeteli, jest nejen prospěch majetkový, nýbrž i prospěch jiný, dokonce tak málo hmotný, že se nedá ze jmění účastněných osob vydobýti a proto nepropadne. Širší vymezení pojmu úplatku jediným slovem »prospěch« stalo se úmyslně. Vládní osnova zákona, o který jde, označila úplatek v §§ 2 a 3 (které jsou předchůdci nynějších §§ 2—4) slovy »majetkový prospěch«. Než ústavně právní výbor poslanecké sněmovny považoval to za příliš úzké a podotkl, že se vyskytují ne méně povážlivé případy, kde jest poskytována jako úplatek výhoda, kterou nelze za majetkový prospěch označiti, jež poskytování však je ne méně nemravné, než poskytování majetkového prospěchu; že se proto navrhuje škrtnutí slova »majetkový« ve skutkových podstatách §§ 2 a 3 (zpráva řečeného výboru ze dne 18. června 1924, tisk. č. 4736). I k tomu návrhu přidal se Ústavně právní výbor senátu N. S., navrhuje ve zprávě ze dne 2. července 1924, tisk. č. 1945, by byla osnova zákona přijata tak, jak se na něm usnesla poslanecká sněmovna. V tom doslovu byl pak zákon oběma sněmovnami přijat. Podle toho jest úplatkem, jež má zákon čís. 178/24 sb. z. a n.,

najmě i v odstavci (3) § 3 na zřeteli, jakýkoliv, třebaš nikoli majetkový prospěch, vše, co podplácené osobě nějak prospívá nebo prospěje, vše, co, poskytujíc podplácené osobě v tom neb v onom směru výhodu neb úlevu, činí její stav v některém směru proti dřívějšímu stavu příznivějším. Netřeba se zabývatí otázkou, odvodním spisem obžalovaného D-y nadhozenou, zda jest vyloučiti z pojmu prospěchu úkony ryze ideového nebo mravního rázu a směru, ač jest k příkladům tam uvedeným podotknouti, že v uveřejnění děkovného článku v novinách sotva lze shledati výhodu neb úlevu, kdežto opatření doporučení do určitého sdružení může býti po případě prostředkem zvelebení i hmotných poměrů odporučené osoby. Neboť zápůjčkami, žádanými, přijatými nebo přislíbenými jako úplatek jsou dotčeny přímo hmotné zájmy a poměry podplácené osoby: umožňujíť osobě té uspokojiti naléhavé potřeby, na které by se jí bez zápůjčky prostředků nedostalo, ihned a starati se v době pro splacení zápůjčky stanovené klidně o opatření nutných hotovostí, nehledíc k tomu, že jí po případě umožňují výdaje, jichž opomenutí v době té by jí způsobilo obtíže, ne-li dokonce vážnější újmy. I v zápůjčkách o sobě lze proto spatřovati prospěch ve smyslu zákona, v souzené trestní věci tím spíše, an rozsudek nepokládá za vyvrácenu obhajobu D-ovu, že pro špatný finanční stav a pro nemožnost opatřiti si úvěr jiným způsobem musil vzítí útočiště k závadným výpůjčkám, a že obžalovaný D. byl ve velmi tísnivých peněžních nesnázích. Neshledal-li tedy soud v zápůjčkách (výpůjčkách) prospěch po rozumu § 3 odst. (3) zákona čís. 178 sb. z. a n. 1924, řídil se nesprávným výkladem tohoto pojmu a tím i celého citovaného ustanovení zákona a zatížil, an jen (jak shora dokázáno) tímto nesprávným výkladem zákona dospěl k zprošťujícímu výroku, rozsudek zmatkem § 281 čís. 9 a) tr. ř. Proto bylo rozsudek, pokud jest tímto zmatkem stížen a zmatečnící stížností napaden, zrušiti. Ve zrušeném rozsudku a v jeho důvodech nejsou zjištěny všechny skutečnosti, jež měly by býti podkladem rozsudku při správném použití zákona. Najmě není dostatečným zjištění pro posouzení, zda jde v úhrnku závadných půjček, pokud se týče v souhrnu těch z nich, ohledně nichž stíhán spolužalovaný František K., o prospěch nikoliv nepatrný. Pojem ten jest relativní a jest při rozhodování v tomto směru přihlížeti ke zvláštním okolnostem případu (srovnej rozhodnutí č. 1949, 3415, 3632 sb. n. s.); v souzené trestní věci bude ve směru tom závažné, zda bylo 6% zúročení půjček, k němuž se obžalovaný D. uvolil, více nebo méně výhodným či nevýhodným vzhledem na úrokové sazby, jinak za poměrů, ve kterých byl D., obvyklé, dále zda bylo i ujednání o době, kdy jest půjčky splatiti, pro něho, najmě s hlediska možnosti uspořádání finančních poměrů v mezidobí více či méně výhodné, a posléze, zda mohl obžalovaný D. prostředky, kterých se mu zápůjčkami dostalo, odvrátiti od sebe obtíže, nepříjemnosti nebo jiné následky více méně vážné. Posouzení a určení, co vše v těchto směrech prokázáno, přísluší nalézacímu soudu, takže nelze ještě rozhodnouti ve věci samé; bylo proto vrátiti věc soudu prvé stolice k opětovnému projednání a k rozhodnutí v rozsahu zrušení.